

- *Të sigurojmë integritet të drejtimit strategjik.*
- Të harmonizojmë punën me bizneset dhe sektorë të tjerë të ekonomisë e me shoqërinë civile.*
- *Të hartojmë një plan veprimi afat mesëm dhe ta rishikojmë atë periodikisht*

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË KESHILLI QARKUT LEZHE

Arbana Dibra

Gjovalin Gjeloshi
Preng Gjomarkaj

Perktheu ne gjuhen angleze:

Linda Maçi

Korrektor:

Hartuan dokumentin :

Dylbere Meshi
Viktor Gjokolaj

Botim i Këshillit të Qarkut Lezhë nën kujdesin e Kryetarit të Qarkut Lezhë
Z. Bardh Rica

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

3.1. Lezha
3.2 Kurbini
3.3 Mirdita

2.1.1. Qarku i Lezhës
2.1.2. Klima
2.1.3. Sporti i skive dhe alpinizmi

1 . Hyrje 2. Vështrim gjeo- historik i qarkut Lezhë

Përmbajtja

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

3. Vështrim historiko- kulturor

4. Turizmi

4.1. Tradita turistike

4.2. Analizë e gjendjes aktuale

5. Te dhëna për turizmin

5.1. Vizioni

5.2. Objektivat

5.3 Objektivi i parë –Turizëm i qëndrueshëm gjatë gjithë vitit

i – Partneriteti shtet –privat

ii – Cilësia e shërbimit

iii- Mbrojtja e mjedisit

iv-Qetësia e siguria

v- Infrastrukturë funksionale

6. Objektivi i dytë - Të zhvillojmë turizëm të harmonizuar, bregde- tar, malor , historik e etno – kulturor

7. Objektivi i tretë – Të krijojmë imazh pozitiv

9.2.2. Objektivi i dytë –Krijimi i fermave të mëdha e të qëndrueshme sipas eksperiencave përendimore

të dalë në tregun turistik me prodhime biologjikisht të pastra

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

8. Plani i veprimit

9. Objektivi i katërt – Agroturizmi

9.1 Analizë e gjendjes aktuale

9.2. Objektivat

9.2.1 Objektivi i parë- Rritja e prodhimit bujqësor e blegtoral për

9.2.3. Ruajtja e traditës bujqësore dhe blegtorale nga fermerët

9.3. Plani i veprimit

tregtisë, Zyra e statistikës Lezhë , Drejtoria Rajonale e Monumenteve të Kulturës, Muzeu Historik Lezhë, Muzeu Mirditë, Qendrat kulturore Kurbin, Lezhë, Mirditë, Fondi statistikor i Institucionit, etj..

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

HYRJA 1.

Të zhvillosh turizëm nuk mjafton vetëm të kesh, por të dish ta administrosh!

Strategjia e Turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës u hartua nga ekspertë të Drejtorisë së Programim Zhvillimit të Këshillit të Qarkut Lezhë në bashkëpunim me aktorë e faktorë të tjerë rajonalë: njësitë vendore, drejtoritë rajonale, grupet e interesit, OJF, qytetarët etj.

Hartimi i këtij dokumenti u mbështet në :

Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2007-2013, Strategjinë Ndërsektoriale të Zhvillimit Rajonal 2007-2013, Strategjinë Sektoriale Kombëtare të Turizmit 2007-2013 , Ligjin Nr. 9734 “Për turizmin”, datë 14.05.2007 .

Të dhënat u morën nga :

Njësitë Vendore, Drejtoria e Tatim Taksave, biznesi, Dhoma e

III-Thithja e investitorëve të huaj e vendas për përmirësimin e infrastrukturës , rritjen e punësimit, rritjen ekonomike, përmirësimin e jetesës dhe uljen e varfërisë.

IV- Nxitja e bashkëpunimit mes sektorit privat e publik për zhvillimin e turizmit .

vlerësuar në mënyrë analitike resurset njerëzore, natyrore, historiko- kulturore e për t'i kthyer ato në produkte turistike për tregun rajonal .

II- Ngritja e kapaciteteve njerëzore në funksion të ngritjes së kulturës së shërbimit në nivelin e standardeve ndërkombëtare .

Qëllimi i hartimit të këtij dokumenti :

I –Identifikimi i adresimit turistik në qarkun e Lezhës, duke

V. Ta bëjmë Rajonin e Lezhës një potencial konkurrues në tregun turistik kombëtar

Sipas ndarjes klimatike të Shqipërisë, Qarku i Lezhës bën pjesë në zonat mesdhetare fushore, paramalore dhe malore, me 250 - 300 ditë me diell në vit, me rreth tre muaj në vit të përshtatshme për turizëm balnear (qershor, korrik, gusht). Në bregdetin me gjatësi rreth 38 km, përfshihen plazhet e Shëngjinit, Ranës së Hedhun, Tales, Patokut shoqëruar me në brendësi me komplekset lagunore Kune-Vain e Patok.

2

2.

1.588.4km²,
me reliev fushor, kodrinor dhe malor, ku ultësira zë 35% të saj dhe pjesën
tjetër prej 65% e zë relievi kodrinor - malor.

me rritje populsi me 0.64% në vit.

Popullsia urbane 40% dhe ajo rurale 60 %.

Popullsia 216 000 banorë, me dendësi mesatare 133 banorë/km

VËSHTRIM GJEO-HISTORIK I QARKUT LEZHË

2.1.2.Klima

2.1. Disa veçori fiziko-gjeografike.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

2.1.1.Qarku i Lezhës

Shtrihet në veriperendim të Shqipërisë, me një sipërfaqe 1.588.4km

Qarku i Lezhës, përbëhet nga rrethet Lezhë, Kurbin, Mirditë. Harta administrative e tij ka 16 Komuna dhe 5 Bashki, 9 qytete e 170 fshatra.

2.

Për turistët e aventurës, një rrjet i dendur me shpella karstike, përbën një destinacion turistik interesant .

Ka një relief të favorshëm, por ka pak traditë , sidomos në ski .

2.1.3 Sporti i skive dhe alpinizmi

Bjeshkët e larta të Mirditës, Kurbinit e Malësisë së Lezhës, janë të veshura me pyje të shumëllojta ,prej nga rrjedhin lumenj e burime ujore të pastra e të ftohta . Me vlera të veçanta kurative është Kroi i Bardhë në Kunorën e Selitës, etj.

E gjithë zona kodrinore e malore e Qarkut, është e pastër nga ndotjet kimike dhe industriale.

Klima po pëson ndryshime të cilat pritet të ndikojnë në ekosistemet natyrore dhe sektorët social ekonomike. Deri në fund të shekullit në vazhdim, si rrjedhojë e këtyre ndryshimeve te klimës, periudha e përshtatshme për turizmin balnear pritet të dyfishohet dhe të rritet preferenca për turizëm malor, ndërsa si rrjedhojë e rritjes së nivelit të detit plazhet pritet të zhvendosen më në brendësi të territorit. Kjo kërkon që zhvillimi i infrastrukturës turistike të orientohet në pjesët e ngritura të bregdetit, ndërsa objektet turistike të ndërtohen me materiale dhe teknologji që do t'a përshtatin ndaj ndryshime te klimës.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Qyteti antik i Lezhës, themelet e të cilit u hodhën në vitin 385 p.e.s. është një vlerë e madhe e trashëgimisë kulturore të vendit tonë.

Kuvendi i Lezhës që u mblodh 2 Mars 1944 i quajtur Kuvendi i Besëlidhjes. Kuvendi i Arbnit u mbajt më 1703, në Merqi të Lezhës.

VËSHTRIM HISTORIKO-KULTUROR 3.

Lezha është shpallur Park Arkeologjik.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Trevat e Lezhës, Kurbinit dhe Mirditës që përbëjnë Qarkun e Lezhës, janë trevat që kanë arkivuar në historinë tonë ngjarje me rëndësi të madhe kombëtare.

3.1. Lezha

3.2. Kurbini

Më 1632 ,në Kurbin hapet shkolla e parë shqipe.

Rrethi i Kurbinut është një zonë që ka lënë gjurmë në historinë kombëtare. Dëshmi të zhvillimeve historike janë:

Kalaja e Sebasties, Beteja e Albulenës, ku shënohet një nga fitoret më të bujshme të Skënderbeut.

Fshati Skuraj është fshat historik që lidhet me epopenë e qëndresës historike anti-osmane.

Mirdita është dhe i shtetit të parë të Arbnit.

Në Ndërfanë është zbuluar stema e Arbnit që ruhet në Muzeun Historik Kombëtar.

Banorët e hershëm të Mirditës ishin pirustët, të cilët njihen edhe si nxjerrës e përpunues të bakrit

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

3.3. Mirdita

Unioni i 12 bajrakëve të Mirditës, është shembull i vetëqeverisjes tradicionale. Vlerë e veçantë e kësaj krahine ishte qëndresa anti osmane.

I gjithë rajoni i Lezhës, ka një atlas të pasur me vepra të hershme të kultit, ku dominojnë kishat e katedralet e vjetra katolike si :

Ipushkiva e Sapës (Zadrimë),

Kisha e ShnaNdout në Laç, Abacia e Oroshit ,

Kuvendi Franceskan i Rubikut,

Kuvendi Franceskan i Lezhës, Xhamia e Lezhës.

Kuvendi Franceskan i Troshanit

Qendra Ipushkvnore Kallmet

Bashkëjetesa fetare ,ashtu si kudo në Shqipëri, është një vlerë qytetare që ruhet dhe forcohet vazhdimisht.

Prej shekujsh thuhet : .

“Shtëpia është e Zotit dhe e mikut”

TURIZMI 4.

Nuk mund të litet për ndonjë traditë të zhvillimit turistik në vendin tonë, për shkak të izolimit me botën dhe varfërisë brenda vendit.

Pas luftës së dytë botërore në qendrat e rretheve, funksiononin të ashtuquajturit “Hotele Turizmi”, ku frekuentoheshin kryesisht nga vendasit.

Në Rajonin tonë, kanë funksionuar tre hotele të tilla: Hoteli i Gjuetisë i ngritur në vitet 40-t dhe i ideuar nga Konti Çiano , Ishull-Lezhë, Hoteli “Lisus” në qytetin e Lezhës dhe

hoteli i qytetit të Rrëshenit. Në qytetin e Laçit, nuk ka pasur të tillë, pasi administrohej nga rrethi i Krujës. Këto njiheshin si hotelet më cilësorët, me restorantet e tyre ku tregtoheshin prodhime vendase.

Kanë funksionuar në mënyrën e vet ekskursionet kolektive të ndërmarrjeve, shkollave dhe institucioneve të ndryshme në vise me bukuri natyrore të veçantë. Vizitat në “veprat e pesëvjeçarëve”, në muzetë e luftës dhe në muzetë etnografikë, ishin trajtë e turizmit të asaj kohe.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

4.1 . Tradita turistike

Të huajt që kanë vizituar Rajonin tonë si E.Durham, F.Nopça T.Ipen, etj. kanë shkruar edhe për mikpritjen e bujarinë e njerëzve të këtyre anëve.

Në fillim të viteve '40-t është ndërtuar një hotel me një arkitekturë Italiane të veçantë që u quajt **“Hoteli i gjetisë”**, me ambiente të jashtme të bukura e shlodhëse në një mjedis me drurë, shkurre, lulishte , një liqen i vogël natyral , etj. Për njerëzit e thjeshtë ishte një mollë e ndaluar sepse shërbente kryesisht për pritjen e delegacioneve të huaja.

frekuentohej si plazh ditor dhe rezident për qytetarët e Shëngjinit, Lezhës dhe zonave për rreth.

Në qytetin Shëngjin para viteve '90-të, kanë funksionuar disa kabina të vogla për pushues, kampi i punëtorëve në 6 godina 2 katshe, me 80 dhoma, me 230 shtretër, kampi i pionierëve në 24 dhoma të mëdha me rreth 450 shtretër, me dy restorante dhe me ambiente si lulishte, bibliotekë, sallë argëtimi, shëndetësie etj. Në të gjithë sipërfaqen prej rreth 4 ha. gjendeshin krahas kampit hotel “Flutura” dhe dy godina tre katshe. Të tilla kabina ka pasur edhe në plazhin e Patokut. Ndërsa pjesa më e bukur, Laguna e Kune-Vainit, ishte zonë e ndaluar për qytetarët sepse pushonin e bënin gjueti vetëm pushtetarë të asaj kohe. Një pjesë e saj ishte zonë ushtarake.

Plazhi i Shëngjinit

Është ndër plazhet më të vjetra të vendit tonë, i cili prej vitesh

Një zhvillim të vullshëm mori turizmi në rajonin e Lezhës pas lëvizjeve demokratike në Shqipëri. Instalimi i tregut liberal, hapi mundësi të mëdha të zhvillimit të turizmit në vendin tonë. Edhe në Qarkun e Lezhës u ngrit një rrjet i gjerë me objekte turistike në bregdet, si dhe në zonat malore. Një varg hotelesh, motelesh, restorantesh moderne e tradicionale shtrihen përgjatë bregdetit, duke e bërë atë më tërheqës në shtimin e numrit të turistëve vendas e të huaj.

Ishull -Lezhë

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Hoteli i Gjuetisë në Ishull – Lezhë është pionier i turizmit modern në rajonin e Lezhës.

Qarku Lezhë, ka një zhvillim të mirë të turizmit bregdetar, veçanërisht në plazhin e Shëngjinit, me infrastrukturë të ngritur, me kapacitete akomoduese në rritje. Sektori privat ka investuar me shërbim të mirë e me shumë hotele luksoze.

Bregdeti, nga Rana e Hedhun e në vazhdim, ka rërë cilësore të pastër e të pasur me jod, veçanërisht në pjesët e pa shfrytëzuara si në **Tale, Adriatik** etj, të cilat po frekuentohen, nga viti në vit, gjithnjë e më shumë.

Në breg të detit të Shëngjinit pas, rërës vjen një brez pishash deri në fund të Kunes, ndërsa në pjesën ku lidhet me Vainin në bregdet vazhdon me një pyll me pisha e drurë të tjerë shumëvjeçarë, por është i izoluar në të dy anët, për mungesë të dy urave dhe infrastrukturës tjetër të nevojshme. Veçanërisht ne 20 vitet e fundit, në këtë zonë po bëhen me të dukshme presionet në rritje nga efektet e ndryshimeve klimatike, si erozioni i lartë bregdetar (çdo vit deti përparon në drejtim të tokës mesatarisht deri në 3 m), përmblytjet e fuqishme të zonës bregdetare si rezultat i ngjarjeve ekstreme klimatike, të stuhive detare e baticës së lartë.

Plazhet tona, frekuentohen nga maji deri në shtator, me turistë ditorë e rezidentë vendas e të huaj. Funksionon një rrjet shërbimi tregtar si dhe njësi të vogla, që u shërbejnë pushuesve me çadra e shezlonge.

Bëhet çdo natë pastrimi i rërës së bregut të detit nga pronarët e hoteleve dhe pjesa tjetër nga punonjësit e komunës. Lëvizja e qytetarëve kryhet zakonisht me autobusë e furgone dhe mjete të tjera private.

Këto plazhe, frekuentohen çdo vit nga turistë vendas, emigrantë, për diellin, detin, rërën, ajrin e pastër, për qetësinë dhe për bukurinë e rralla të lagunave Kune- Vainit, Patokut të pasura me shumëllojshmëri të florës e faunës.

Në Komunën Shëngjin, funksionon **turizmi familjar**, me kushte të mira shërbimi, e me çmime konkurruese, që shtojnë numrin e pushuesve vit pas viti. Shërbejnë afërsisht 550 shtëpi private të tilla që jepen me qera gjatë sezonit të plazhit.

Nga të dhënat e komunës Shëngjin në sezonin e plazhit vijnë mbi 5000 pushues në ditë rezidentë e kalimtarë krahas shumë vizitorëve që vijnë gjatë gjithë vitit për monumentet historike etno – kulturore në teritorin e Qarkut.

Analiza e gjendjes aktuale të resurseve që ka Qarku Lezhë, tregon se turizmi do të jetë një ndër burimet kryesore të zhvillimit social –ekonomik që **do të konsiderohet si prioritet** në planet afatmesme e afatgjatë, që do të çojë në rritjen ekonomike dhe zhvillim të Rajonit, duke iu afruar fqinjëve veriorë në vazhdim si Malit të Zi, Kroacisë, Sllovenisë etj..

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

4.2 . Analizë e gjendjes aktuale

Në vitet 1990 4 7 214 680 2007-08 13 24 979

3054

Numri i turistëve ditorë e rezidentë për vitin 2009, ka patur një rritje prej rreth 20% krahasuar me vitin 2008. (sipas të dhënave të komunës Shëngjin.)

Në gjithë zonën bregdetare të Qarkut shërbejnë lokale të nivelit të lartë, me gatim tradicional dhe atë bashkëkohor, të furnizuar nga një treg i pasur me fruta e perime të pastra biologjikisht, si dhe verën e famshme të Kallmetit, verën “Arbëri” të vreshtës së Bukmirës, rakinë prodhuar nga fermerët e zonës etj...

Sip.shfrytzuar Nr. Hoteleve
plazhi ha. Në k.Shëngjin

Nr.DhomaveNr.shtretërve

Nr. hoteleve
Në k.Shëngjin Nr. dhomave Nr. shtretërve

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Sip.shfryt- zuar plazhi ha.

1500 2000 2500 3000 3500

0 500 1000

20 25

10 15

0 5

Në veri të Shëngjinit, ndodhet Rana e Hedhun me një peisazh të mrekullueshëm, një vis piktoresk, ku rrinë bashkë deti, rana, mali i veshur me pisha e drurë, por e pa shfrytëzuar deri me tani për arsye të mungesës së infrastrukturës. Për këtë pjesë të Shëngjinit, kanë shfaqur interes shumë pronarë biznesmenë të nivelit të lartë botëror(zviceranë, italianë ,amerikanë etj.).

Në rrethin Lezhë ushtrojnë aktivitetin 28 hotele,7 motele, me 3945 shtretër. Funkcionojnë 118 lokalë shërbimi nga ku 57 janë restorante të cilësisë së lartë.

Ndërtimet e reja, që po ngrihen në afërsi të bregdetit të Shëngjinit, shtojnë mundësinë e pritjes të një numri më të madh turistesh vendas e të huaj.

cilat kërkojnë vëmendje për përmirësimin e infrastrukturës.

Plazhet e Tales, Adriatikut e Ranës së Hedhun

Janë në fillimet e shfrytëzimit të tyre dhe me ecuri mjaft premtuese, të

derdhje të lumit Ishëm, në kufi me Gjirin e Lalzit .

Patoku

Me vijë bregdetare rreth 10 km, fillon në derdhje të Matit e deri në

me thellësi nga 1,5 - 5 metra, me natyrë të virgjër, me florë dhe faunë të pasur, ka disa lokale, të cilat gatuajnë shpendët dhe peshkun e freskët të lagunës.

Në sezonin e gjuetisë, kjo zone, gjallërohet nga shumë amatorë të sportit të gjuetisë, të huaj e vendas.

Dallohen disa lokale, njëri prej të cilëve tashmë është çertifikuar nga Instituti Italian i Çertifikimit **për cilësinë e kuzhinës**, në qershor 2008.

Laguna e Kune-Vainit,

Me një sipërfaqe 180 ha tokë lagunore dhe 1050 ha sipërfaqe ujore,

Është shumë e dëmtuar rruga Shëngjin – Kune, e cila duhet të trajtohet si prioritare.

Fuqizimi i Portit të Shëngjinit dhe vendosja e linjës për transport udhëtarësh, ka shtuar numrin e turistëve që udhëtojnë me traget.

Zgjerimi i Portit sipas masterplanit do të krijojë mundësinë e ankorimit e varkave lundruese e jahteve në brigjet e detit të Rana e Hedhun, po ashtu edhe rritjen e kapaciteteve të flotës së peshkimit.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Brenda këtij territori gjendet zona Gotull me sipërfaqe 600 ha, me florë dhe faunë shumë të pasur, me pyje e shkurre pronë shtetërore .

Bregdeti i kësaj zone, është 6 km deri në Shllina, me rërë të pa shfrytëzuar , me të njëjtët tregues si më sipër, por nuk ka infrastrukturën

e nevojshme. Laguna e Patokut, në pjesën e dytë të saj, ka bregdet që është në proces të rikonfigurimit.

Anës së rrugës superstradë-Patok, ka disa lokale të reja që tregtojnë prodhime të freskëta të detit e shpendët e zonës, me çmime të leverdishme, por një pjesë e rrugës Vodafon-Adriatik- bregdet, afërsisht 2 km, është në gjendje jo të mirë. Për gjithë këtë zonë është emergjent një plan studimi mjedisor, për të zgjidhur problemin e madh të ndotjeve që sjell Lumi Ishëm, Lumi Tirana dhe studim për rehabilitimin e ujërave të zeza të Fushë Krujës e Tiranës.

Ndërtimi i rrugës turistike gjatë vijës bregdetare Superstradë-Patok- Tale-Shëngjin-Velipojë-Ulqin, projekt i EPTISA, që është ratifikuar nga qeveria do të lehtësojë lëvizjen

dhe do të krijojë kushte për shtimin e vizitorëve vendas e të huaj, do të nxjerrë në pah bukuritë natyrore të bregdetit të vendit tonë si vazhdim i bukurive natyrore të Malit të Zi, Kroacisë, Sllovenisë etj.

Ka filluar punimet për ndërtimin e rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza Shëngjinit dhe gjithashtu po ndërtohet impianti i përpunimit

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

(ligatina).

Vukaj 16 50 5 5 6

shtreter r

**Me dy
krevate Familjare 1 dite 15 dite**

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Komuna Shëngjin

**Hotele Dhoma Çmim mesatar
ne leke/Euro**

Emertimi Nr.

5. TË DHËNA PËR TURIZMIN

Boga 20 60 - 10 10 20 € San Gjo 14 26 2 2 10 20 €

Palma 5 16 2 - 3 20-25 € Joni 18 72 - - 18 25 € President 27 48 2 2 - 3000

Besa 18 48 12 - 6 3000

20- 35000l

**Brilant 18 56 - 8 10 25 € Royal park 27 84 9 3 15 30/40€ ErmirPalac 129 456 12 18
99 12-17l**

Tropikal ? ? Dora 114 730 Samanda 8 32 - - 8 10 € Antag 36 24 - - 6 -

Riviera 15 56 - 2 13 15 € Gjuetari 16 64 - - 16 - 400 €

Frojdi 27 34 - - - - Ardoni 18 72 - - 18 20 € -

Kumanova 15 30 - - - -

Gjithsej 423 1958 44 50 258

Trashëgimi të pasur arkeologjike, etnokulturore e historike

Burime njerëzore të mjaftueshme

Shumëllojshmëri resursesh natyrore.

Prania e Portit të Shëngjinit

Pozicion gjeografik të favorshëm, vijë bregdetare 38 km

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Mungon kujdesi për mjedisin

Marrja parasysh e efekteve të ndryshimeve klimatike në të gjitha projektet e investimet

Zbatimi i masave për adaptim ndaj ndryshimeve të klimës, sidomos për mbrojtjen e mjedisit bregdetar

-Të përmirësojmë kushtet e përgjithshme të jetesës në Rajon.

- Të nxisim prodhimin vendas .

-Të ruajmë mjedisin

-Të zhvillojmë një infrastrukturë turistike të përshtatshme për të përballuar rritjen e temperaturave me rreth 5°C dhe rritjen e nivelit të detit me rreth 60 cm, deri në vitin 2100.

-Të mbrojmë e të pasurojmë trashëgiminë kulturore, historike e artizanale.

-Të forcojmë traditën e mikpritjes edhe nëpërmjet përmirësimit të shërbimit.

-Të rrisim në maksimum potencialet e turizmit për të qënë turizëm i qëndrueshëm , afatgjatë dhe i harmonizuar: turizëm bregdetar , malorë , etnokulturor e historik

- Të rrisim kapacitetet turistike ne zonat e freskëta malore ne përshtatje me ndryshimet klimatike.

Zbatimi i ligjit për mbrojtjen e Parkun arkeologjik

Investime të mjaftueshme në turizëm

Miratimi i plotë i studimit të vijës bregdetare

Mungon tradita e turizmit familjarë

Promovim dhe marketing i mirë

Synojmë :

- Të gjenerojmë të ardhura e vende të reja pune.

Ç'farë na mungon?

Studimin Urbanistik të zhvillimit të turizmit dhe mbrojtjes së bregut në zonën turistike të Gjirit të Drinit me një sipërfaqe rreth 1100 ha

Çfarë kemi ?

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Qarku i Lezhës, pjesë integrale e destinacionit të rëndësishëm turistik, Shqipëria e veriut, me një turizëm të qëndrueshëm, të zhvilluar në mënyrë të balancuar: detar, rural , kulturor e të integruar në ekonominë rajonale.

5.2. Objektivat

I -Të kemi një turizëm të qëndrueshëm përgjatë gjithë vitit.

II -Të zhvillojmë turizëm të harmonizuar bregdetar e malor, historik e etno-kulturor.

III -Të krijojmë një imazh pozitiv në rritje për zonën tonë dhe atë kombëtare.

IV. -Të zhvillojmë agroturizmin

5.3 Objektivi I :

Turizëm i qëndrueshëm përgjatë gjithë vitit

Me turizëm të qëndrueshëm kuptojmë organizimin e veprimtarive turistike rajonale, mbështetur në politikat kombëtare të zhvillimit, Organizatës Botërore të Turizmit, për qëndrueshmëri ekologjike, ekonomike ,social-kulturore dhe të sigurisë për t'ju përgjigjur

kërkesave të brendshme e të jashtme në rritje.

Qeveria shqiptare i ka dhënë prioritet zhvillimit të turizmit në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim e Integrim 2007-2013, Strategjinë Kombëtare të Turizmit 2007-2013, të cilat janë shoqëruar me plane veprimi, ku përfshihet dhe Qarku Lezhë.

Për të realizuar një turizëm të qëndrueshëm e gjithëvjetor do të mbështetemi në **disa tregues kryesor :**

i. Partneritet shtet – privat

Është miratuar ligji i ri i turizmit, ku Këshilli i Qarkut Lezhë ka qenë pjesë aktive në diskutimin e tij. Tashmë në nivel kombëtar ka një ligj për partneritetin publik - privat, gjithashtu në nivel rajonal është ngritur dhe funksionon Këshilli i Partneritetit, ku 1/3 vjen nga sektori privat.

5.1. Vizioni

sipërfaqe

të gjelbërta dhe rreth 6200 drurë dekorative, të cilët janë të pa mjaftueshëm.

2

Mbrojtja dhe pasurimi i mjedisit, është ndër treguesit kryesor që ndikon drejtpërsëdrejti në ruajtjen e bukurive të peizazhit natyror në shëndetin e njeriut dhe afeksionet që krijojnë për këdo. Masat e mara në këto dy vitet e fundit nga qeveria në mbjelljen e fidanëve pyjorë dhe bilanci pozitiv i prerje-mbjelljeve, janë hapat e para të ndryshimit në këtë sektor.

Në territorin urban të Qarkut kemi rreth 190 000 m

Në të gjitha diskutimet që ndërmerren në hartimin e politikave zhvillimore afat mesme dhe afat gjata, Qarku ka bërë kujdes që të marrë në konsideratë sugjerimet që vijnë nga sektori privat për t'i zbatuar ato në planet e zhvillimit. Këshilli i Qarkut në bashkëpunim me Dhomën e tregtisë dhe me Sektorin privat në përgjithësi, ka bashkëpunuar në ngritjen e strukturave që rregullojnë marrëdhëniet qeverisje vendore – biznes, të tilla si shkëmbimi i ndërsjellët i informacioneve lidhur me mundësitë e financimeve në infrastrukturën turistike si në bregdet ashtu edhe në zonat malore. Politikat e reja për investime duhet të shikohen në drejtim të krijimit lehtësirave për nxitjen e investimeve nga emigrantët shqiptarë.

41 Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

ii. cilësia e shërbimit .

Bizneset krahas traditës, në zonat turistike, veçanërisht po vlerësojnë shumë cilësinë e shërbimit, si higjienën e nivelit të lartë, gatimin tradicional e bashkëkohor, përmirësimin

e vazhdueshëm të etikës dhe njohjen e gjuhëve të huaja , etj.

Nga kjo konkurrencë janë vënë re shumë përmirësime, të cilat duhet të vazhdojnë. Me gjithë këto arritje është e nevojshme të organizohen kurse dhe eksperiencia të ndryshme kualifikimi për përmirësimin e cilësisë së shërbimit.

Zgjerimi i shkollave profesionale me drejtim hoteleri- turizëm, do të rrisë shumë cilësinë e shërbimit në këtë sektor.

iii. Mbrojtja e mjedisit

Kuqe	Kurbin	5007			
1	IV	1940	Kune	Lezhë	800
2	IV	1940	Vain	Lezhë	1500
			Bjeshka e Oroshtit	Mirdite	4700
Total	IV	1940-2010	5	Qarku	12887
4	IV	1977	Berzane	Lezhë	880
5	IV	1996			

Nr. Kategoria Miratimi Zona e mbrojtur Rrethi Sip. ha.

Dëmtimet e pyjeve nga zjarri mbeten shqetësim i madh për të gjithë, prandaj kërkohet të merren masa parandaluese emergjente nga njësitë vendore në bashkëpunim me Drejtoritë përkatëse .

Për dëmet nga erozioni puna është në fillimet e saj, në ndërtimin e brezave mbrojtës dhe inventarizimit të gjithë zonës. Problematik është ndalimi i shfrytëzimit të paligjshëm i shtretërve të lumenjve Mat e Drin, Drojë etj.. dhe mbrojtjen e faunës nga gjuetia e paligjshme.

Në territorin tonë sipas ligjit njihen shumë zona të mbrojtura, për të cilat nuk bëhet kujdesi i duhur .

Qarku ka 92 510 ha me pyje e ndarë sipas rretheve:

Lezha 17 990 ha ,
Mirdita 64 320 ha,
Kurbini 10 200 ha.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Rrjeti i zonave të mbrojtura në Qarkun Lezhë.

3 IV 1962-2010 Patok- Fush-

iv. Qetësia dhe siguria

Rritja e standarteve ekonomike , përmirësimi i vazhdueshëm i legjislacionit dhe vullneti i të gjitha palëve për të zbatuar , ndërgjegjësimi i komunitetit dhe bashkëpunimi me organet e policisë , kanë bërë që siguria publike të ketë përmirësime të dukshme. Ky përmirësim ka ndikuar në shtimin e numrit të vizitorëve dhe zgjerimin e rrjetit të shërbimeve. Anëtarësimi i Shqipërisë në NATO, ka bërë që Shqipëria tashmë të shikohet si një vend i sigurtë për të lëvizur e investuar. Investitorët e huaj këto dy vitet e fundit në Lezhë po investojnë me vlera të konsiderueshme që tregon se kanë gjetur në Lezhë një klimë të favorshme dhe siguri për kapitalet e tyre.

-Stimulimi i turizmit familjar bregdetar dhe në zonat rurale

-Ndërgjegjësimi i qytetarëve për ruajtjen e mjedisit.

-Respektimi i ligjit për zonat e mbrojtura.

-Përmirësimi i higjienës në ambientet e plazhit.

- Forcimi i partneritetit publik – privat

- Marrja në konsideratë e masave përshtatëse ndaj ndryshimeve klimatike në të gjithë veprimtaritë në mjedis e në aktivitetin social ekonomik

-Veshja me pyje të reja në të gjithë zonën kodrinore dhe malore.

rritur konkurrencën në tregun ndërajonal. -Shtimi i ambienteve të gjelbërta.

-Të zgjedhësh modelin e shërbimeve turistike dhe ta përsosësh për të -

-Ndërtimi i shetitores së Shëngjinit (sipas planit urbanistik)

-Ndërtimi i parkingjeve

-Ndërtim i impjanit të përpunimit të ujërave të zeza

-Ndërtimi i rrugëve lidhëse të bregdetit me akset kryesore

Rehabilitimi i sistemit të ujërave të zeza në zonën bregdetare

-Miratimi i Planit urbanistik të bregdetit duke mbajtur parasysh ndryshimet klimatike.

-

Duhet të bëjmë:

Shumë segmente rrugore që lidhin me bregdetin e qarkut Lezhë janë të rikonstruara . Mbetet të përmirësohen rrugët e brendshme të vijës bregdetare sidomos ajo Shëngjin – Kune – Vain .

Ndërtimi i rrugës Durrës - Morinë është kthyer në një korridor të rëndësishëm të shkëmbimit për fuqizimin e industrisë turistike .

Për zhvillimin e turizmit malor, atë të skive , speleologjisë, ekoturizmit duhet të kryhet një vlerësim i vendeve turistike të zonës malore dhe rurale në përgjithësi, në këtë kontekst duhet përmirësuar dhe rrjeti rrugor komunal . Është nevojshme dhe e domosdoshme të ketë hartë turistike rajonale dhe sistem sinjalistike të vendosur në të gjithë territorin. Për të siguruar një turizëm gjithëvjeter e të qëndrueshëm duhet përmirësuar furnizimi me ujë të pijshëm 24 orë dhe energji elektrike në të gjitha zonat turistike. Decentralizimi i sektorit të ujësjellës- kanalizime do të ketë impakt pozitiv në shërbimet turistike.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

v. Infrastruktua funksionale

- **tregtinë e hershme me vendet fqinjë të zhvilluar nga porti i Shëngjinit;**
- **objektet e lashta të kultit; - banesat karakteristike dy e tre katëshe;**
- **shkolla e hershme,**
- **personalitete të shquar brenda e jashtë vendit;**
- **veshjet karakteristike e të larmishme, këngët e vallet popullore;**
- **punimet e bukura artizanale të veçanta që vazhdojnë të punohen edhe sot.**
- **tolerancën fetare -traditën e mikpritjes dhe gatimet tradicionale.**

Rajoni i Lezhës, ka brenda tij, një areal etnokulturor me vlera unikale në historinë dhe etnosin e shqiptarëve.

Kjo pjesë e trungut të moçëm ilirik, është njëherësh djepi i një vargu personalitetesh që e kanë gdhendur emrin, jo vetëm në panteonin e kulturës shqipe, por edhe më gjerë.

Të zhvillojmë turizëm të harmonizuar bregdetar, malor, historik e etno-kulturor.

OBJEKTIVI II 6.

47Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Turistët dhe kalimtarët që vizitojnë Rajonin tonë mund të prekin konkretisht krahas bregdetit pjesë të veçanta të relievit malor dhe të njihen me historinë, kulturën dhe traditat tona.

Kur flasim për qytetërim të lashtë në trevat e Lezhës kemi parasysh:

Është njëri prej qyteteve më të vjetër të Shqipërisë, i njohur në antikitet me emrin e Lisit, vendosur midis Durrhahut (Durrësit) dhe Shkodrës mbi një kodrinë me pamje nga lumi Drin. Qyteti antik Lissus, ishte një nga rezidencat e mbretit Gent.

Cezari për ca kohë e vuri nën kontroll qytetin dhe përforcoi mbrojtjen e tij.

Me emrin e Lissusit do të njihet qyteti deri në periudhën e hershme mesjetare.

Familja feudale e Dukagjinëve e pati për shumë kohë nën sundimin e vet.

Pinjollit i kësaj dëre fisnike, Lekë Dukagjini, la pas një nga vlerat më unike të trashëgimisë së kulturës dhe të fondit dokesor shqiptar:

“ Kanunin e Lekë Dukagjinit”, me kodet e të cilit u vetëqeverisën për shumë shekuj me radhë banorët e këtij Rajoni.

Lezha njihet si vendi i kuvendeve dhe i besëlidhjeve të mëdha.

Nën drejtimin e heroit tonë Kombëtarë Gjergj Kastriotit, me 2 mars 1444, u mbledh Kuvendi Kombëtar i Lezhës.

Vendvarrimi i heroit tonë Kombëtar, që ngrihet në pjesën muzeale të qytetit vizitohet nga mijëra turistë, e sidomos turistë elitare që janë të interesuar për historinë e kulturën shqipe.

Në këtë memorial që u ngrit në vitin 1981, mbi rrënojat e kishës së Shënkollit (osmanët e patën kthyer në xhami), vizitorët kanë rastin të shohin emblemat e familjeve feudale shqiptare si dhe një kopje të shpatës dhe përkrenares së Skënderbeut.

Zona muzeale e qytetit është 20 ha dhe shpallur dukshëm kulturën Ilire, Romake dhe Osmane.

Thellë këtyre viseve, ka një arkiv të nëndheshëm të pa njohur më parë, që nëpër kohëra i ka grishur arkeologët e Kontinentit të vjetër për eksplorime, të cilat vazhdojnë edhe sot, duke i sjellë njerëzimit dëshmi autentike për zhvillime mjaft të hershme. Këto dëshmi të njohura tashmë, janë të pakta përballë visarit arkeologjik që toka e mban të konservuar thellë saj, që nga thellësitë e mijëvjeçarëve.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Jeta urbane e qytetit të Lezhës lidhet me fundin e shekullit IV p.K.

Destinacioni kryesor i turizmit është Shëngjini.

Në vitin 1440 u rindërtua nga venedikasit. Pas pushtimit osman, me 1522, u rikonstruktua nga pushtuesit. Rrënojat e ndërtesave osmane brenda kalasë, xhamia, kulla në murin juglindorë me një hark romak dhe kulla ilire, me murin jugor të saj, janë objekte

mjaft interesante për tu vizituar.

Lezha me rrethinë, ka një folk të pasur, që ruhet e transmetohet ndër breza.

Tradita e takimit kombëtar të rapsodëve dhe instrumentistëve popullorë, që ka vite që organizohet në qytetin e Lezhës, i mbledh bashkë bardët nga gjithë trojet shqiptare dhe diaspora, duke i dhënë qytetit një mozaik të mrekullueshëm me kostume e vegla popullore. Këngët majëkrahut, si dhe ato të shoqëruara me lahutë, çifteli, sharki si dhe bilbil e fyell përcjellin më së miri identitetin dhe autencitetin e folkut të këtyre viseve.

Në Lezhë dhe në ultësirën e saj nëpër kohra kanë ardhur nga krahina të ndryshme, kryesisht të Veriut, duke sjellë prurje që e kanë pasuruar në vijimësi etnografinë e arealit të Lezhës, melosin, kërcimin popullorë, mënyrën e jetesës, duke e bërë këtë oaz etno-kulturor shumë të pasur e të larmishëm.

Në gjysmën e dytë të qindvjeçarit të fundit, folku Lezhjan me gjithë gjinitë e tij, ka marrë vlerësime të larta në rrafsh kombëtar.

51Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Kalaja e Lezhës

Etimologjia e këtij emër vendi, është ende e pa kthjelluar mirë. P.Gaspri dhe P. Coroneli, në hartat e tyre, limanin e quajnë San Giovanni di Medua. Kështu kemi një ndërthurje të një toponimi mitologjik pagan me emrin e një shenjtori katolik. Emri Shëngjin, vjen deri në kohët tona. Jul Qezari në “Lufta Civile” e përmend emrin e këtij gjiri si Nimfeum që në vitin 48-t para Krishtit. Në fushatën e Cezarit kundër Pompeut, erdhi edhe Flota e Mark Antonit. Emri Nymfeum, lidhet me çetën e nimfave, zanave që është edhe illi mitologjik i toponimit. Në epokën romane është njohur si një liman i mbrojtur “Tulisimuss portus”. Në mesjetë, është edhe me emra të tjerë si Meduo, Medea etj.

Sot Shëngjini është i njohur për plazhin e tij .

53Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Mirdita, dheu i shtetit të parë të Arbrit me 1190, me stemën e famshme që u gjet në Gëziq të Ndërfanës, (ruhet në muzeun kombëtar), **me mbishkrimin epigrafik, me kalatë, me sarajet princërore, me kullat që u ngritën me themelet mbi bakër, përbën një areal etnokulturor ku identiteti është ruajtur në mënyrë konservative.**

Pritja e mikut, ishte dhe mbetet një çast solemn. Njeriu i këtyre anëve ndjen gëzim kur i vjen miku, por merr mbi vehte përgjegjësi për qetësinë rehatinë dhe sigurinë e tij.

Institucioni i besës është nderuar e respektuar deri në sakrifica sublime. Kjo traditë e bukur ruhet edhe sot.

Destinacion i turizmit historiko-kulturor në Mirditë janë: Ngrehinat e industrisë së bakrit si dhe 11 vendburimet e tij ,të cilat janë të konservuara e shtrihen në gjithë territorin.

E një rëndësie të veçantë, është miniera-burg e Spaçit, në komunën e Oroshit.

Kampi i të burgosurve politik të sistemit diktatorial është një dëshmi tronditëse e dhunës së pashembullt të sistemit komunist në Shqipëri. Fama e keqe këtij burgu njihet kudo ku ka shqiptarë në rruzullin tokësor. Interesante shfaqet Mirdita e nëndheshme, jo vetëm për pasuritë nëntokësore e për zgafellat që hapi dora e njeriut, por edhe për shpellat karstike që gjenden në malet e kësaj krahine si :

Shpella e Valit, Komuna Kthellë, Shpella e Mërkurthit në fshatin Mërkurth të Selitës (e pa eksploruar deri tani), Shpella e Fretërve në Lufaj të Selitës, Shpella e Akullit në Orosh, Gurra e Domgjonit në Komunën Fan, Shpella e Fatmirave në komunën Selitë, Shpella e Shutrresë në Grykë të Selitës.

Turistët e aventurës, por edhe speleologët, të cilët nuk kanë munguar t'i eksplorojnë këto shpella pas viteve 90-t, që janë një destinacion befasues turistik.

Kurbini dhe Mirdita, nuk kanë ndonjë ndryshim esencial përsa i përket mënyrës së jetesës, traditës së vetëqeverisjes dhe mikpritjes. Vetëm në veshjet e grave ka ndryshime të dukshme.

Gratë myslimane të Kurbinit kanë një veshje të veçantë e të dallueshme nga pjesa katolike e Kurbinit, e cila përdor pa ndonjë devijim kostumin mirditor të grave.

I ka rrënjët në Iliri prej nga vjen emri i tij. Në Gur të Shkopetit ndodhet Shpella e Kok Malçit, e cila u përdor si seli e shtabit ushtarak të prijësit të Skurajve në epopenë skënderbejane. Jo larg shpellës, ndodhet kalaja mesjetare e Ferr Shkopetit, Kisha e Shën ,Markut në Nërshegas, ku u çel për herë të parë shkolla shqipe më 1632.

Lugina e Shkopetit, ka në shtatin e saj liqenin e hidrocentralit të Shkopetit, i cili i jep një bukuri të rrallë luginës së Matit. Këtyre anëve vizitori ka një mozaik objektsh historiko-kulturore e natyrale në një oaz të vogël, vetëm 50 km larg kryeqytetit të vendit ,Tiranës.

Në Kurbini ndodhet Albulena, ku u fitua një nga betejat më të famshme të Skënderbeut, që është quajtur ndryshe “ Beteja e Ujit të Bardhë”.

Kalaja e Sebastes në Laç, Guri i Verores në Milot etj, janë vende me rëndësi historike.

Fshati historik i Skurajve

55Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Turizmi fetar

Ndër vlerat më të spikatura të historisë dhe të kulturës shqiptare është bashkëjetesa ndërjetare. E tillë shpалoset ajo edhe në Qarkun e Lezhës, i cili ka një strukturë religjioze, ku rreth 72% e popullsisë janë të besimit katolik, 25% janë të besimit mysliman dhe 3% të besimeve të ndryshme. Nuk ekziston asnjë rast i konflikteve mes besimeve. Respekti reciprok për njëri-tjetrin është shembullor.

Në atlasin e objekteve të kultit, kemi 4 lloje prej tyre:

Kishën katolike, kishën ortodokse, xhaminë dhe teqenë.

Ky atlas, është i pasur me objekte mjaft të mëdha të krishterimit të hershëm në Shqipëri.

Historiku i kishës katolike ka mbartur dy momente të rëndësishme nëpër 15 shekuj të veprimtarisë së vet. Ajo ka përjetuar rënien gjatë shekullit të parë të pushtimit osman dhe rënien e dytë gjatë dimrit të gjatë ateist të periudhës 45 vjeçare komuniste .

Ky dimër, nuk rrafshoi vetëm kishat katolike e ortodokse, por të gjithë objektet e kultit në Shqipëri. Këto objekte u kthyen në të ashtuquajturat shtëpi kulture, por jo radhë edhe në depo për ekonomitë bujqësore. Disa prej tyre u kthyen në rrënoja.

Etnografia

Kisha e Shën Ndout në Laç të Kurbin

cilin e kishte ndaluar me kushtetutë. Epoka e ndryshimeve të mëdha e viteve 90, hapja e Shqipërisë drejt perëndimit e ringjalli besimin dhe bëri që mbi rrënojat e objekteve të kultit të ngrihen katedrale e kisha ,teqe e xhami.

Dioqeza e Sapës dhe ajo e Lezhës si dhe Dioqeza e Mirditës, e cila pasoi Abacinë e Oroshit, kanë vlera të pa diskutueshme me interes për tu vizituar.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Objektet u shembën, por asnjë herë nuk u shemb besimi te Zoti.

Në vitin 1990, shteti i diktaturës komuniste e lejoi besimin fetar, të

Është një ndër vendet më të rëndësishme të pelegrinazhit fetar, jo vetëm në QARKUN E LEZHËS,por në gjithë trojet shqiptare.

Rreth 2 milion pelegrinë të besimeve të ndryshme vijnë për çdo vit tek kjo kishë.

Këto tregues, kërkojnë një koordinim dhe menaxhim profesional për shfrytëzimin e resurseve natyrore, historike e kulturore .

Harmonizimi i tyre përbën një objektiv strategjik të zhvillimit social- ekonomik në Qarkun e Lezhës.

Zgjerimi i vazhdueshëm i hartës turistike në Kurbin, Lezhë e Mirditë dhe përmirësimi i infrastrukturës, mbeten përparësi e investimeve në këtë sektor prioritar të ekonomisë.

Vihet re një përmirësim i dukshëm i imazhit të Shqipërisë , kjo duket edhe në rritjen e numrit të turistëve vit pas viti.

Për mungesë ambientesh nuk funksionon një muze etnografik , por ka gjithë inventarin e veshjeve popullore të rrethit të Lezhës dhe shquhet për vlerat burimore , të cilat ruhen mirë.

Artizanët, sidomos ata të Zadrimës, po vazhdojnë traditën e mëdha me punime mjaft cilësore, të cilat pëlqehen shumë për kolorin dhe mjeshtërinë e thurjes e qëndisjeve të veshjeve e pajisjeve tradicionale.

- Të ngremë strukturat përkatëse turistike në nivel Qarku.
- Të krijojmë inventarin e burimeve kryesore turistike malore, historike, etnografike të rajonit.
- Ndërtimi i Muzeut Etnografik Rajonal
- Ndërtimi i rrugës së kalasë Lezhë
- Restaurimi i kalasë së Lezhës
- Rikonstruksioni i Muzeut të Mirditës
- Kthimi i Minierës –Burg të Spaçit në komunën e Oroshit, në muze të diktaturës
- Zgjerimi i rrjetit bibliotekar në të gjithë njësitë vendore dhe institucionet e rëndësishme
- Botimi i materialeve promocionale për rajonin (guid , fletëpalosje, cd etj) - Nxitja dhe mbështetja e punishteve me punime artizanati të zonës . - Organizimi në kalanë e Lezhës i Festivaleve folklorike , panairove, ekspozitave, sfilata me kostumet popullore .
- Bashkëpunimi me qarkun fqinj të Shkodrës për harmonizimin e aktiviteteve tradicionale e kulturore .

Ç’ duhet te bëjmë?

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Shumë pak dihet jashtë Shqipërisë për historinë e pasur të vendit, mikpritjen e njerëzve të saj, progresin e arritur drejt konsolidimit të institucioneve demokratike e, aq më pak, për potencialin turistik të vendit, sepse Shqipëria, akoma vuan nga një imazh negativ, që lidhet me izolimin e mëparshëm si dhe me aspekte të veçanta të tranzicionit, të pasqyruara shpesh herë në mënyrë subjektive nga media.

Krijimi i imazhit pozitiv për Shqipërinë është sot një nga detyrat parësore e çdo niveli të pushtetit që merret me hartimin e politikave të zhvillimit dhe e çdo qytetari të këtij vendi. Është çështje patriotike, politike dhe ekonomike; është çështje individuale dhe kolektive.

Gjatë kontakteve me të huajt që kanë vizituar qarkun tonë, kemi mësuar se ata nuk kanë një tablo të qartë për historinë, kulturën, traditën dhe ndryshimet social- ekonomike. Ata përballen me mungesën e guidave turistike, hartave , videoimazheve si dhe botimeve të posaçme të informacionit për turizmin . Për zonën malore shpesh herë ata kërkojnë udhërrëfyes (për t’i shoqëruar tek burime, shpella, kanone etj).

Nga komunikimet e ndërsjellta me të huajt, kemi mësuar gjithashtu se ka një interes për ta vizituar rajonin tonë dhe për t’u njohur me identitetin turistik rajonal. Ata e shikojnë vendin tonë, si një vend që të zgjon interes për t’u vizituar, një vend ku realiteti e tejkalon imagjinatën si dhe një vend që po ndryshon, por edhe në “nostalgjinë” që kanë për

OBJEKTIVI III 7.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Të krijojmë një imazh pozitiv

Ndërgjegjësimi i komunitetit për zbatimin e ligjit në dobi të

përmirësimit të rendit e të sigurisë.

Zgjerimi i rrjetit të agjencive turistike

Ngritja info-turistike

Prodhimi i materialeve promovuese të rajonit(vidioimazhe, guida

turistike, harta turistike, filma dokumentare, letë - palosje etj).

- Zgjerimi i shërbimit të internetit në zonën rurale -

Krijimi i urave të bashkëpunimit me rajone të Europës e më gjërë

për promovimin e resurseve turistike dhe nëpërmjet

panaireve , takimeve, seminareve, web- e tyre , mediave lokale .etj)

Përmirësimi i infrastrukturës turistike dhe zhvillimi i mëtejshëm

i saj në territore që nuk rrezikohen nga rritja e nivelit të detit dhe përmbytjet.

e

Krijimi i një fondi lokal për rritjen e imazhit të rajonit.

Duhet bërë:

Një varg strategjish sektoriale janë hartuar në nivel kombëtar e lokal, por ende nuk kemi një strategji për imazhin , i cili është komponent i rëndësishëm i zhvillimit të turizmit .

Shqipëria duke qenë pjesë tashmë në tregun european dhe atë botëror kërkon një teknologji të lartë të komunikimi , duke shpalosur potencialet turistike dhe vlerat historike e kulturore si dhe bankën demografike.

Për të krijuar një imazh pozitiv kërkohet që në kontaktet me të huajt të bëhet kujdes që në asnjë rast të mos ketë qëndrim denigrues ndaj realitetit shqiptar. Komunikimi i kulturuar me vizitorët e huaj është mjaft i rëndësishëm, kjo kërkohet sidomos për ciceronët .

Guidat , vidioimazhet, filmat dokumentarë , në radhë të parë , duhet të jenë cilësore , së dyti , të mbartin një informacion të gjerë e të shumëllojshëm dhe se treti , ky informacion të jetë koherent , pozitiv dhe funksional.

Përballimi i kësaj kostoje i takon së pari biznesit, por duhen mbështetur edhe nga

strukturat lokale e qendrore.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

t'u kujtuar atyre disa gjëra të veçanta , të cilat ata i kanë përjetuar në vendet e tyre para 50 vjetësh.

Kostoja e imazhit

përmbytjet e vazhdueshme për shkak të ngjarjeve ekstreme klimatike

-

Pjesa më madhe e popullsisë së Qarkut, prej 60%, jeton në fshat dhe ka si burim kryesor të ardhurat që realizon nga bujqësia, pemëtaria, blegtoria, peshkimi etj.

Pas viteve '90-të, ndryshimet që çuan në ndarjen e tokës, bënë copëzimin e saj, rrethimin me gardhe, prishjen e kanalizimeve për kullim e vaditje dhe u shoqërua me zënien e tokës arë me ndërtime të pa kontrolluara. Kjo gjendje çoi në rënien e prodhimit të përgjithshëm bujqësor dhe në rritjen e importeve, duke lenë pa vënë nën kulturë një pjesë të mirë tokës bujqësore afërsisht 12.000 ha. Prodhimi i përgjithshëm bujqësor ka pasur rritje të ngadalshme, vit pas viti, i cili përdoret më shumë për plotësimin e nevojave të veta e më pak për treg.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

9.1 Analiza e gjendjes aktuale:

Po rradhisim dhe disa arsye të tjera që çuan në këtë gjendje:

çmimet e larta të punimeve , farave e fidanëve etj..

mungesa e ujit për vaditje;-

AGROTURIZMI 9.

mungesa e tregut të shitjeve;-

mungesa e informacionit dhe e marketingut;-

bujqësore e blegtorale, si ndërtimin e serave, fidanishteve, baxhove, komplekse për gjedhë e derra, përpunim të frutave etj. Por këto nuk mjaftojnë.

Pas vitit 2005 u morën një sërë masash nga shteti për përmirësimin e situatës së

përmbytjeve të tokës në ultësirën perëndimore të rajonit si:

Qarku Lezhë ka një fond toke prej 161910 ha prej së cilës 35152 ha ose 21,7% është tokë bujqësore, pyje ka 93174 ha, kullota ka 9537ha. Siperfaqja mesatare e tokës bujqësore të ndarë për familje është **0,60 ha**.

menaxhimin më të mirë të inerteve të lumenjve Mat e Drin, etj

ndërhyrjet në shtretërit e përrenjve,-

ekonomisë së tregut

Me gjithë këto vështirësi, pati fermerë që u vetorganizuan dhe disa prej tyre përfituan kredi në vlera të vogla për ngritjen e aktiviteteve

67Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

mungesa e kredive mbështetëse për fermerët;-

mungesa e eksperiencave të operimit me kushtet e reja të -

pastrimi i kanaleve kryesore ,-

zgjerimi e pastrimi i shtratit të lumit Drin,-

përmirësimin i rrjetit kullues,-

ngritje të disa pritave malore për të ndaluar erozionin ,-

Këto masa rriten besimin tek fermerët , të cilët e shtuan sipërfaqen e mbjellë me kultura të ndryshme.

Ndryshimet klimatike që shoqërohen me pakësimin e prishjen e regjimit të reshjeve, rritjen e frekuencës së ngjarjeve ekstreme të klimës (të nxehtësisë së madhe, baticat të larta dhe të ftohta, era të fuqishme, ngrica jo të zakonshme), rritja e temperaturës mesatare, po ndikojnë direkt në pakësimin e rezervave ujore, zgjatjen e kohës së thatë, ndryshime dhe çrregullime në ciklet biologjike të kulturave bujqësore. Zona fshore po përmbysen jo vetëm nga prurjet e lumenjve por dhe nga baticat detare.

Në Qarkun tonë, në periudhën 2007-2010 është subvencionuar 144.570.900 leke, kryesisht në vreshtari, pemëtoje, ullishte etj. Fermerët tanë vazhdojnë të ruajnë traditën e mirë të prodhimeve tradicionale si kultivimin e fasules së Kallmetit, rrush "Kallmeti" me verën e famshme , rritjen e gjelrit të detit sidomos në zonën e Zadrimës, rritjen e dërrit, zënien e peshkut, përgatitjen e proshutës së dërrit, të mbarështimit të bletës, përpunimin e perimeve të qumështit etj. Këto prodhime, janë biologjikisht të pastra, prandaj janë shumë të kërkuara nga qytetarët dhe turistët.

Bujqësia

2	Thekër	“	15	-	-	100	22
3	Misër	“	1373	219,3	498,5	2090,8	10535
4	Drithra buke	“	3780	713,2	589,5	5091,7	19444
5	Patate	“	197	31	80	308	3819
6	Fasule	“	352	83,5	93	528,5	1004,5
7	Perime I gjith	“	861	343,6	164,5	1412,2	29784
8	Foragjere të njoma	“	7060	4547.9	1306	12913,9	362272

Lezhë Kurbin Mirditë Qarku

1	Grurë	Ha	2392	478	100	2970	8854
---	-------	----	------	-----	-----	------	------

Nr Emërtimi Njësia Sipërfaqja e mbjellë Prodhimi
ton

Sipërfaqe të mbjella me bimë arash në vit

Tokat e pastra, pa ndotje radioaktive dhe kimike, janë një mirë për të baze tërhequr vëmendjen e investitorëve të huaj për zhvillimin e zonave rurale.

25954 ferma, në 170 fshatra ,16 komunave dhe 5 bashki.

Prodhohen në vit afërsisht :

19444 ton drithëra buke,

1461 ton prodhim pemë frutore,

285 ton ullinj, 30 ton agrume,

3705 ton rrush, 57 775 ton qumësht,

7414 ton mish,

4203 ton peshk,

19457 mijë kokrra vezë,

78 ton mjaltë etj...,

Sipërfaqja mesatare e tokës së ndarë për frymë është:

Qarku - 0.17 ha për frymë,

Lezha - 0.23 ha/frymë;

Kurbin - 0.13 ha/frymë;

Mirdita - 0.09 ha/frymë.

Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Qarku ka:

Sip. Gjithsej ha Nr. Gjithsej Deri 1 dynym 1-5 dy.

Nr. Emertim Numri I fermave

Perime në ambiente të mbrojtura

71 Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Nga krahasimi me vitet e mëparshme, vihet re se sipërfaqja e mbjellë me bimët e arave ka ardhur duke u ulur edhe për arsye të rritjes së kostos së prodhimit (punime, farëra, fidanë, plehrave, preparateve kimike, ujitjes, etj.) Mungojnë tregjet e shitjes së prodhimeve vendase, pasi konkurrohen nga prodhimet e importit, gjë që ka sjellë ndër të tjera edhe rritjen e çmimeve të tyre. Në kushtet e sotme të globalizimit, qeveria duhet t'i stimulojë fermerët Përdorimi i këtyre produkteve ushqimorë vendase, biologjikisht të pastra (grurë, misër, perime etj), ndikon dukshëm në :

- shëndetin e popullatës;
- shtimin e turistëve të huaj dhe vendas që janë të interesuar për konsum të ushqimeve bio;
- rritjen e të ardhurave të fermerëve;
- rritjen e cilësisë së jetesës.

Mbi 5 dy.

A Sera gjithsej 43 30 7 6 3,51 1 Sera diellore 37 28 5 4 3,36 “ me xham 2 1 - 1 0,52 “ me plasmas 35 27 5 3 2,84 2 Sera me ngrohje 4 2 1 1 0,16 “ me xham - - - - “ me plasmas 4 2 1 1 0,16

Sipërfaqja dhe prodhimi i ambienteve të mbrojtura ka një rritje në prodhim , por vështirësitë që paraqiten në bimët e arave janë të njëjta edhe në perime, gjë që vihet re në rritjen e çmimit të tyre në treg. Mungon marketingu i prodhimit sipas eksperiencave të vendeve të përparuara .

73 Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Pemtaria

Është një sektor që po zhvillohet me shpejtësi në Qarkun tonë, ku vit pas viti shtohet sipërfaqja dhe numri i rrënjëve të mbjella.

Sipërfaqja totale e mbjellë me pemë frutore është 672 ha, me vreshta 396 ha ose 1 080150 rrënjë ullishte 167 ha ose 14 090 rrënjë.

Janë 4134 fermerë që meren me kultivimin e pemëve frutorë nga ku mbi 70 fermerë kanë pentore të mëdha mbi 5 dynym tokë me sipërfaqe 10,1 ha.

Krahas pemëve të njohura e tradicionale, janë shtuar shumë agrumet dhe është kultivuar nga shumë fermerë kultura e re e Kivit, nga ku janë marrë edhe prodhimet e para (komuna Balldre). regtimi i prodhimeve bujqësore e blegtorale, bëhet në rrugë dhe në treg jashtë normave higjeno-sanitare . Të gjitha këto prodhime origjinale dhe të përpunuara, pëdoren për konsum brenda tregut të rajonit.

Me gjithë këto përmirësime duhet të theksojmë se interesi dhe prodhimi i përgjithshëm bujqësor është akoma i ulët, mundësitë janë shumë më të mëdha.

Disa tregues në pentari

Nr. Emërtimi

Sip.blloqe ha

Rrënjë gjithsej Rendimenti

kg/rrënjë Prodhimi ton

1 Pemë frutore 192,88 326447 16 3997 2 Ullinj 92,5 54826 10 392 3 Agrume 0,5 9381 9 49

4 Rrush (vreshta) 386,8 1 080 150 87 3045 5 Pjergulla - 125 357 8 3106

Mekanika bujqësore po përdoret pak , kjo për shkak se mungon kooperimi dhe se kostoja e prodhimit është e lartë , mungon gjithashtu subvencionimi i karburanteve dhe imputeve të tjera. Përmirësimi i kësaj situate kërkon krijimin e fermave të mëdha si dhe subvencionimin e prodhimit bujqësor nga shteti.

75Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Janë mbjellë kultura të reja frutore nga fermerët individualisht , por mungon kooperimi mes fermave të vogla për të ngritur plantacione me sipërfaqe të mëdha pemëtarie ku të zbatohet teknologjia intensive, për të furnizuar plotësisht tregun me produkte të freskëta, të përpunuara (konservim) dhe për eksport. Ngritja e shoqatave të fermerëve së pemëtarisë, dhënia e asistencës teknike dhe dhënia e kredive të buta për fermerët që janë të interesuar, do të ndikonte shumë në realizimin e objektivave.

Gjendja e mjeteve mekanike

Nr. Emërtimi Lezhë Mirditë Kurbin Qarku 1 Traktor me rrota 252 24 136 412

2 Minitraktorë 108 42 92 242 3 Makina mbjellëse 74 9 67 150 4 Motokorrëse 99 - 48 147

5 Autokombajna 14 3 11 28 6 Traktorë me xinxhirë 4 - 3 7 7 Freza 108 36 47 191

Gjendja e blegtorisë dhe përpunimi i produkteve të tyre: Me gjithë përpjekjet e bëra për përmirësimin e sektorit të blegtorisë

me krijimin e fermave të mëdha të gjedhit , të derrit dhe shpendëve , ende prodhimi blegtoral mbetet tradicional. Kjo do të thotë se në treg dalin produkte blegtorale bio të cilësisë së lartë dhe të kërkuara shumë në tregun turistik rajonal dhe kombëtar.

77Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Disa të dhëna për strukturën e blegtorisë Gjerdhë 43 060 krere, 9 komplekse me 213 krerë me prodhim

qumështi gjithsej- 52 643 ton dhe prodhim mishi-2326 ton në vit

Të imta 67 578 krerë me prodhim qumështi- 5132 ton dhe 900 ton mish.

Derra 45781krerë me 3969 ton prodhim mishi.

Shpendë 142550 krerë me 220 ton mish, vezë gjithsej 19 457 mijë kokrra.

Bletari 6562 koshere me 78 ton mjaltë. Nga gjendja e deritanishme numri i krerëve dhe prodhimi blegtoral

ka ardhur në rritje dhe shihet si sektori më itimprurës për fermerët tanë për plotësimin e nevojave familjare dhe për tregun .

Peshkimi

Ushtrjnë aktivitetin: 33 anije peshkimi të licensuara,

65 subjekte të ujrave të ëmbla e akuakulturë ; **ku peshkohen rreth 31 lloje peshqish: si levrek, kocë, barbunë, gjuhëz, karkalec, ngjalë, oktapod ,krap etj..**

Prodhimi i peshkut, është rritur me 10%, në krahasim me një vit më parë. Kjo sasi prodhimi nuk kalon për ruajtje , por përdoret e fresket për arsye të kërkesës së madhe që ka për shitje , në restorantet dhe dyqanet e rajonit. Sasia e peshkut të zënë është 4203 ton nga të cilët : në det është zënë 2371 ton, në bregdet 288 ton , në laguna 624 ton dhe në lumenj 20 ton.

79Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Ushtrjnë aktivitetin: Tre stabilimente të përpunimit të peshkut

“Euroish”, “Poseidon” “Rozafa” ku janë të punësuar afro 500 punëtorë,

Pranë portit të Shëngjinit , në një sipërfaqe prej 100 m

kultivohen rreth 3-5 ton midhje në vit dhe është në fazën e miratimit një projekt impianti të kultivimit të midhjes me teknologji bashkëkohore.

Duhet përmisuar në tërësi:

Hartimi i një strategjie rajonale për bujqësinë; [?]

Vazhdimi i masave antipërmytje; [?]

Shtimi i sipërfaqes së ujitëshme; [?]

2.

Monitorimi i tokës, duhen hartuar plane lokale të përdorimit [?]

të tokës; Programe trajnimi për hartimin e planeve bazë të përdorimit [?]

të tokës; Krijimi i kushteve favorizuese (kredi,subvencione) për fermat [?]

e medha; Ngritja e shkollave teknike bujqësore; [?]

Ndërgjegjësimi i fermerëve për rritjen e produkteve rajonale [?]

(bujqësore e blegtorale) për tregun turistik; Brand-ing i produkteve rajonale. [?]

9.2. Objektivat

1. Rritja e prodhimit bujqësor e blegtoral për të dalë në tregun turistik me prodhime të freskëta dhe biologjikisht të pastra . 2. Krijimi i fermave të mëdha e të qëndrueshme sipas eksperiencave perëndimore. 3. Ruajtja e traditës bujqësore dhe blegtorale si tërheqëse për turistët e huaj.

81Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

9.2.1 Objektivi I

Rritja e prodhimit bujqësor e blegtoral për të dalë në tregun turistik me prodhime të freskëta dhe biologjikisht të pastra.

Rritjen e prodhimit bujqësor e blegtoral të destinuar për tregun turistik, kërkon mbështetjen e këtij sektori në përmirësimin e teknologjisë së prodhimit dhe

agropërpunimit, si rritjen e kapaciteteve për manaxhim dhe marketing agrar. Pjesa më e madhe e prodhimeve bujqësore, deri tani, është përdorur për të mbuluar nevojat e veta dhe shumë pak për treg. Kjo ka çuar në rritjen e importit për shumë fruta, perime e nënprodukte të tyre nga vendet fqinjë e të tjerë, për pasojë dhe rritjen e çmimeve të tregut. Politikat e reja të Qeverisë Shqiptare, të shprehura në Strategjinë e Integritimit 2007-2013, parashikojnë rritjen e ekonomisë kombëtare, deri në vitin 2010 dhe treishimin e produkteve agro-industriale. Rritja e këtyre treguesve është dhe sidë për rajonin tonë. Kjo diktohet edhe nga plotësimi i shumë kushteve që duhet të plotësojë Shqipëria në rrugën e saj për në BE. Këto na obligojnë ne që të përqëndrojmë vëmendjen në krijimin e kushteve konkrete lehtësuese për rritjen e prodhimit bujqësor në çdo vit deri në vitin 2013-të

Kjo do të bazohet në:

Funksionimin e “**[?] Agjensisë së Kreditimit**” në nivel qarku. Negocimet tona, do të përqëndrohen në zgjerimin dhe ngritjen **[?]**

e shoqatave speciike, për të krijuar **ferma të mëdha** sipas eksperiencave europiane (vendeve fqinje), të cilat i hapin rrugën zhvillimit të një bujqësie intensive të mekanizuar . Për të realizuar këtë, do të bëhet ngritja e qendrave të informacionit bujqësor(QIB) dhe qenda e transferimit të teknologjisë bujqësore(QTTB).

Është shumë i rëndësishëm fakti që Qeveria Shqiptare ka nënshkruar

marrëveshjen e tregëtisë së lirë me Europën Qendrore dhe Bashkimin European për të hequr pothuajse krejtësisht detyrimet doganore dhe kuizime të tjera për import- exportin e mallrave shqiptare.

83Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Liberalizimi i vizave për shqiptarët, [?] do të krijojë lehtësira edhe për biznesin bujqësor Ngritja e një tregu të madh për këto prodhime që është planiikuar **[?]**

për t’u ngritur në afërsi të superstradës, do të ndikojë dukshëm në lehtësimin e shitjeve. Stimulimi nëpërmjet **[?] subvencioneve** nga shteti të atyre fermerëve që do të prodhojnë për të dalë në treg , do të çojë në rritjen e prodhimit bujqësor e blegtoral, është parashikuar nga qeveria në strategjinë kombëtare. Studimi për vendosjen e **[?] subvencioneve të karburanteve**, që përdoret për bujqësinë, do të çojë në rritjen e interesit për aktivitetet bujqësore.

Ngritja e komplekseve të mëdha blegtorale[?] , do të shtojë sasinë e lëndës organike që do të përdoret për prodhimin e perimeve, frutave, foragjereve biologjike. Ngritja e **[?] Autoriteti të Kontrollit dhe Sigurisë Ushqimore** , do të rrisë sigurinë dhe kulturën e shërbimit tregtar . Rritja e **[?] aftësisë konkurruese** përmes masave për modernizimin mbështetjes dhe rikonstruktimit të vazhdueshem të fermës. (Do të mbështetet gjithnjë

nga qeveria).

9.2.2 Objektiv II Krijimi i fermave të mëdha e të qëndrueshme sipas eksperiencave perendimore

Deri tani, sipërfaqja e tokës bujqësore është e copëzuar, ku një fermer disponon mesatarisht 0,6 ha tokë e detajuar sipas tabelës

Rrethet Sip. mesa- tarë tok/ familje/ ha.

Nr. komunave me: Tokë bujq e pa

përdorur ha. Deri 1 ha/familje 1-2 ha/familje 2.01-3 ha/familje

Lezhë 0.75 3 6 - 8.672 Kurbin 0.56 3 1 - 2.565 Mirditë 0.36 6 1 - 1.804

Qarku 0.60 12 8 - 13.041

85Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Këto tregues janë shumë të ulët për të realizuar prodhim të mekanizuar dhe intensiv të një ferme. Ka filluar ngritja e komplekseve të fermave blektorale, me një numër më të madh krerësh në krahasim me ato tradicionale, por përsëri ato janë individuale, disa tregues të tyre i shohim në tabelën e mëposhtme.

Emertimi Lezhë Mirditë Kurbin Qarku 1

Ferma që mbarshtrajnë gjedhe /qumësht mbi 10 krerë

12 - 12 2 Ferm që mbarshtr gjedh mish me mbi 10 krerë 14 - - 14

3 Ferma që mbarsh gjedh qumësht& mish mbi 10 krerë 3 - - 3 4 Ferma që mbarsh të imta 100-200 krerë 12 2 3 17 5 Të dhirta 200-500 krerë 2 1 1 4 6 Ferma që mbarsh derra mbi 10 krerë 17 - 28 45 7 Ferma që rrisin derra për majmëri 243 9 4 256 8 Ferma që mbarsh shpend për vezë deri -100 krerë 5669 4597 - 10 266 Ferm. që mbar. shpend 100-500 krerë 131 - - 131 Ferma –shpend mbi 1000 krerë 1 - - 1 Ferma që mbarsh mish 500-1000 krerë 32 - - 32 Mbi 1000 krerë 9 - - 9 9 Ferma që mbarsh gjel deti 100-500 krerë 34 - 2 36 Mbi 500 mbi krerë 7 - - 7

Në Qarkun Lezhë, mbarshtrihen 43062 krerë gjedhë, ka 9 komplekse gjedhë me 213 krerë Prodhimi qumështi gjithsej- 57775,3 ton Prodhim mishi gjithsej - 7413,9 Mbarështrohen gjithsej - 38 232 krerë të leshta dhe 55 117 krerë të dhirta Mbarështrohen 60 889 krerë derra , ka 9 komplekse me 2838 krerë “ 2458 njëthunrakë “ 258 311 krerë shpendë, pula 197 150 krerë, shpendë deti 7104 krerë , 3790 krerë shpend uji

Prodhoen gjithsej- 19457 mijë kokrra vezë. Mbarështrohen 6413 koshere bletë me 77,4 ton mjaltë.

87Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Ujitja

Nga 35205 ha tokë bujqësore gjithsej, ujitën faktikisht 2765,2 ha ose afërsisht 13% e sipërfaqes së tokës bujqësore. Eksperiencat europiane, në sektorin e bujqësisë për krijimin e fermave të medha e të qëndrueshme me koperim midis tyre ,ka rezultuar shumë i sukseseshëm ,prandaj e shohim si një objektiv më vehte që ndihmon për të dalë nga kjo gjendje. Përvojat e dështuara të kooperimit socialist të bujqësisë, pengojnë në formimin e koncepteve të reja mbi kooperimin modern, për t’i hapë udhë zhvillimit intensiv të këtij sektori të rëndësishëm të ekonomisë . Eksperienca të tilla të sukseseshme ka më shumicë në vendet fqinje si Greqi, Itali, Slloveni,Gjermani , etj. Realizimi i këtij procesi , do të illojë me krijimin dhe funksionimin e shoqatave të interesave të veçanta si p.sh. Shoqata e Blegtorëve, shoqata e Pemtarisë, shoqata e Perimeve, shoqata e Bletërritësve , Konsumatorit etj, të cilat do të jenë si një model për të ardhmen . Specialistët e komunave dhe të Drejtorisë së Bujqësisë, duhet të marrin përsipër rolin e asistentit teknik . Mendojmë **se kreditimi me kushte lehtësuese** është çelësi i këtij procesi, i cili është parashikuar nga Qeveria në Strategjinë e Integritit (nëpërmjet ngritjes së agjensive të inancimit dhe donatorët), që dëshirojmë ta shohim së shpejti. Përmirësimi i rrjetit rrugor komunal e rural të qarkut Lezhë do të lehtësojë shumë komunikimin e prodhuesve me tregun e, në vecanti , me tregun turistik . Ngritja e tregut të ri të fruta perimeve pranë autostradës Lezhë – Shënkoll, që do të ndërtohet së shpejti, ka rolin e vet në shtimin e mbjelljeve. Ngritja e kapaciteteve të institucioneve lokale për zbatimin e programeve të zhvillimit rural e cila mbeshetetet **në rregulloren e BE-së ,** duhet shoqëruar me **një plan veprimi rajonal për modernizimin dhe ristrukturimin e bujqësisë sipas standarteve të BE-së.**

Problemet që duhet te zgjidhen paraprakisht janë:

Shtimi i investimeve;

Ndergjegjësimi i fermerëve;

89Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Kullimi dhe ujtja ;

Marketingu i prodhimi;.

Tregu i shitjes së prodhimeve;

Shkembimi i përvojave më të mira. [?]

9.2.3.Objektivi III Ruajtja e traditës bujqësore dhe blegtorale nga fermerët.

Eshtë parashikuar në Strategjinë Kombëtare të Integritimit 2007- 2013, se do të ketë prioritet ruajtja e trashëgimisë rurale dhe mbrojtja e mjedisit, peisazhit, praktikave bujqësore tradicionale dhe e potencialit gjenetik në zonat rurale, të cilat ndikojnë në përmirsimin e cilësisë së jetës në këto zona . Nga kjo, rrjedh detyrimi ynë, për evidentimin dhe hartimin e planeve konkrete të veprimit në këtë drejtim. Eshtë në traditën e zonës së Qarkut Lezhë, kultivimi i disa prodhimeve bujqësore e blegtorale si fasulja e Kallmetit, , prodhimi i verës dhe rakisë së famshme të rrushit në Kallmet e vera e Arbërit nga vreshta e Bukmirës, rritja e lakrës së vendit, përgatitja e turshive, lakrorit, gatimi i bukës së misrit e pjekur me prush, përgatitja e djathit të dhisë, harja e mishit , korronikut , ferlikut e shumë të tjera. Këto prodhime duhet të çertiikohen nga Ministria e bujqësisë për tregun European. Po ashtu , fermerët tanë janë tradicionalisht bahçevanë të mirë , edhe pse në kushte të vështira të prodhimit, pavarësisht nga rendimenti i ulët i tyre, shquhen për ruajtjen e pastër të disa farërave. Këto prodhime, duhet të dalin në treg, pas një marketimi bashkëkohor (seleksionim dhe ambalazhim, etiketim ruajtje dhe transport) e do të zënë një vend të veçantë në tregun turistik. Për të vazhduar ruajtjen e këtyre kontigjenteve që futen në pasurinë kombëtare gjenetike bujqësore , shteti do të stimulojë këto fermerë në mënyrë të veçantë , gjë që është shprehur në SKZHI 2008-2013.

91Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

9.3 Plani i Veprimit

Trajnimie për administratën lokale nga dikasteret dhe organizmat [?]

ndërkombëtare sipas marrëveshjeve të nënshkruara me Qeverinë për parakushtet për në BE.

Rikonstruksioni i rrjetit kullues dhe vaditës [?]

Rikonstruksioni I rrugëve rurale dhe asfaltimi i segmenteve që [?]

lidhin zonat turistike. Ngritja e tregjeve të reja për prodhimet bujqësore e blegtorale.[?]

Ngritja e pikave të grumbullimit, standartizimit, ambalazhimit[?]

Ngritja e agjensisë së kreditimit me skema të kredive me kushte [?]

lehtësuese (bankat rurale) Zgjerimi i shtretërve të lumenjve, forcimi i argjinaturës së [?]

lumenjve(Drin, Gjadër , disa përrenjve dhe bregdetit) Ndalimi i gjuetisë së pa ligjëshme, eliminimi i ndotjeve të [?]

përpunimit të peshkut. Përmirësimi i ligjit për mbrojtjen e konsumatorëve dhe sigurisë [?]

së produktit, mbikqyrja e tregut(edukimi i konsumatorëve me forma të ndryshme , si tryeza të rrumbullakta , letëpalosje etj)

Nritja e shoqatave të fermerëve.[?]

Përdorimi i farërave, idanave, rracave të kontrolluara. dhe të [?]

licensuara.(kontrolli i zbatimit të ligjit) . Organizimi i panaiereve bujqësore çdo vit dhe pjesëmarrja e [?]

fermerëve dhe administratorëve në panaiet kombëtare e ndërkombëtare . Botim i gazetës së biznesit . [?]

93Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

Aktivitetet që do të kryhen

Problemi Aktiviteti Afati Përgjegjes Efektet 1.Ka nevoja

për ngritje kapacitetesh të administratës lokale

2.Ka përmbytje dhe dëmtime në kanale kulluse (rehabilitimi)

3.Dëmtimi i disa digave të rezervuareve

4. Rrugë rurale e komunale të dëmtuara

5.Mungon tregtimi i prodhimeve me kushte bashkëkohore

6.Mungon marketingu i prodhimeve bujqësore

-Trajnime për administratën lokale. - vizita pune për marje eksperience -Workshope

-takime sensibilizuese me fermerët -hapje dhe rehabilitim kanalesh kulluese. -Zgjerimi i shtretërve të lumenjëve, forcimi i argjaturës së lumenjve(Drin,Gjadër dhe disa përrenjve).

-Rregullimi i digave të dëmtuara.

2009-2011 - dikasteret

2009 e në vazhdim

- organizmat N/ kombëtare, qendrat e transferimit të teknologjisë

- Komuna - Dr. Bujqësisë - Dr. Ujrave - fermerët

2009-2011 Komunitat

Dr. Ujrave

- Rikonstrukcioni i rrugëve rurale e komunale 2009-2011 Dr. Rr. Rurale K. Qarkut, njësitë vendore

- Ngritja e tregut të ri në afërsi të qytetit

2010 K. Qarkut

- Ngritja e pikave të grumbullimit, standartizimit, ambalazhimit 2009-2010

Përmirsimi i punës drejtuese të pushtetit lokal

Rrit dhe garanton prodhimin bujqësor vendas

Eliminon gërryerjet, përmytjet

Përmirsohen kushtet jetës dhe rritet prodhimin bujqësor

Njësitë vendore Stimulon

prodhimin vendas

Njësitë vendore Biznesi Nxit prodh vendas

95 Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

7. Mungojnë fonde për investime në bujqësi

8. Rrjet ujëtës i dëmtuar

9. Ka produkte ushqimore jashtë standartit.

10. Biznesi bujqësor nuk ka informacionet e nevojshme

11. Sipërfaqe të mëdha toke të papunara

12. Ka farëra idana dhe rracë të pa kontrolluar në treg.

- Ngritja e agjencisë së kreditimit me skema të kredive me kushte lehtësuese për fermerët

2009 e në vazhdim

- Rehabilitimi i kanaleve ujtëse 2009- 2013

- Ngritja e shoqatës së konsumatorëve

- Përmirsimi i ligjit për mbrojtjen e kons. & sigurisë së produktit, kontroll tregu

- Botimi i gazetës së biznesit

- Nritja e shoqatave të fermerëve

- Zbatimi i ligjit për shfrytëzimin e tokës arë

- Zbatimi i ligjit dhe kontrolli i përdorimit të farërave, idanave dhe rracave të kontrolluara.

2009 e në vazhdim

2009 e në vazhdim

- Qeveria - Qarku - OJF

Dr. Ujrave Komunitat Fermerët

Rritet prodhimi bujqësor

Garanton dhe rrit prodhimin bujqësor

Dr. Bujqësisë, Këshilli I Qarkut, njësitë vendore. Ruhet shëndeti qytetarëve

Dr. Bujqësisë Qarku Biznesi

2009-2013 Komuna

2008 e në vazhdim

Rritet prodhimi bujqësor

Rritet prodhimi vendas, ulen çmimet

Dr.Bujqësisë Garantohet

prodhimi, ruhet shëndeti

97Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

13.Rrezikohet biznesi peshkimit & punimet e tokës nga kostoja lartë

14. Mungon infrastruktura në zonat rurale

15. Ka gjueti të pa ligjshme në peshkim e shpendë , etj

16. Numër I kuizuar i grave biznesmene

17.Mungese promocioni

18.Po paksohen llojet e farave dhe rracave të vendit

-Subvencimi i karburantve për peshkim & punimet bujqësore 2009-2013 Qeveria

-Instalime të telefonit iks dhe futja rrjetit te internetit

Zbatimi I Ligjit mbi pyjet dhe gjuetine

-Të krijohen lehtësira për mbeshtetjen e grave biznesmene.

-organizimi I panairëve me produkte bujqësore e blegtorale

-Sensibilizim për fermerët

- Ndërhyrje e qeverisë për subvecone

2009-2010 Dr Rr. Rurale Telekom Njësitë vendore

2008 e në vazhdim Dr Bujqësisë Dr. e Pyjeve Inspektoriati peshkimit

2009 e në vazhdim

-Qeveria -Njësitë vendore -OJT-të -Shoqatat e grave

çdo vit Drejtoria e

2009 e në vazhdim

bujqësisë dhe njësitë vendore

Dr. Bujqësisë Minisria Bujqësisë

Njësitë vendore

Garantohet biznesi

Përmirsohen kushtet në zonat rurale

Edukohet zbatimi I ligjit Ruhen mjedisi e fauna

-Krijohet biznes më I sigurtë -rritet nr. I grave të punësuar

Rritet kërkesa e tregut për produktet bujqësore e blegtorale

Ruhen kontigjentet gjenetike zonale- kombëtare.

99Strategjia e turizmit dhe Agroturizmit në Qarkun e Lezhës

19.Nr i kuizuar i SME bujqësore

-Kushte lehtësuese (infrastrukturë)

-Asistencë teknike& subvencione nga shteti

-Kreditim favorizues.

2009 e në vazhdim

- Qeveria -Pushteti lokal -OJF-të -Dhoma tregtisë -Biznesi Dr. Bujqësisë

-Nxitet prodhimi vendas -rritet punësimi, të ardhurat

Identiteti turistik i Rajonit të Lezhës, është pozicionuar në tregun kombëtar të turizmit si një destinacion pushimi për detin e pastër e me shumë ditë me diell, për bukuritë natyrore, për trashigimi të pasur në etnokulturë dhe histori si dhe për mikpritjen.

Prej shekujsh thuhet këtyre anëve: “Shtëpia është e Zotit dhe e mikut”

Nuk është aspak e lehtë të gjesh një metaforë, e cila të shpalos me densitetin e duhur, atë produkt estetik, që përfitohet nga harmonia gati perfekte e klimës bregdetase, me atë malore, si në këto vise, në këtë relief, ku natyra aishon një bukuri të pa shoqe dhe njëherësh fsheh si me magji visarin arkeologjik të konservuar ndër mijëvjeçarë .